

«ANNA KARENINA». Eesti rahvusballett on saanud juurde kvaliteetse, meeliterutava ning mõtlema paneva lavastuse.

Julges tantsukeeles olulised teemad, mis k

ARVUSTUS

ALICE LAANEMÄGI
kriitik

«Anna Karenina»

Marina Kesleri ballett Dmitri Šostakovitši muusikale

Lev Tolstoi samanimelise romaani ai-
netel

Dirigendid Kaspar Mänd, Lauri Sirp,
kunstnik Reili Evert, valguskunstnik
Rasmus Rembel

Maailmaesietendus 1. septembril rah-
vusoperis Estonia

Üle 20 aasta on Estonia laval «Anna Karenina», autoriks üks Eesti põnevamaid nüüdisaegseid koreograafe Marina Kesler. Oma teost on ta valinud saatma Dmitri Šostakovitši erakordselt pingestatud ja kirgliku muusika. Tolstoi «Anna Kareninaga» on meie kultuuriruumis ilmselt igaüks mingil moel kokku puutunud ja meil on tegelastest kindel ettekujutus. Marina Kesler on romaani ajatud teemad julgelt tantsukeelede seadnud, tema andele omaselt kõnetavad need just siin ja praegu, olgu selleks siis lahus elavate vanemate suhted lastega või omavaheline kätemaks, manipuleerimine.

Kesleri uuslavastus paneb kahtlemata kõikuma nii mõneki kivinenud teekspidamise ning pakub ootamatuid nüansse. Juba osatäitjate valik on paljutõotav. Kõigis peaosades on Tallinna balletikooli vilistlased. Nimiosa tähtsib 2017 lõpetanud Anna Roberta, Aleksei Vronskina astub üles 2010 lõpetanud Jevgeni Grib ja

Aleksei Kareninina 1996 lõpetanud Anatoli Arhangelski. Võib liialdamata öelda, et Marina Kesler on üks Tallinna balletikooli vaimseid patroone.

Mulle kui arhitektile on väga sümpaatne lavastuse korrapärane ülesehitus. Selle puhtus, selgus ja loogika aitavad loosse süveneda, karakterite arengut mõista. Samuti on sujuvalt kokku põimitud koreograafia, muusika ja lavakujundus. Sündmustikuga on ümber käidud vabalt, pigem koosneb lavastus erinevatest, väga kontsentreeritud lavapiltidest või stseenidest, iga hetk viib uude, hoopis teist laadi emotsiooni kandvasse maailma.

Algul tundus veidi järsk stseenivahetus võõras ja isegi ärritav, eriti kui romantiliselt ning emotsionaalselt laetud pilt asendus järsku eba-isikulise lõbusa ja muretu olustikustseeniga. Ent see rütm teenib kunstilist eesmärki, meie ees kangastub üksikisiku draama, kelle kannatused jätvad ümbritseva maailma külmaks või teevad isegi vaenulikuks. Etendus ei jäta publikule võimalust ühes meeldivas emotsioonis mõnulema jääda ja oma mõtetes rännata, vaid sunnib pidevalt keskendumata ja kaasa mõtlema.

Ilus väljapeetud lavakujundus annab efektsetele kostüümidele sobilikku tausta (kunstnik Reili Evert). Lavastuse läbiv motiiv, rongid ja raudtee, kajastub nii olustikus, sündmustes kui ka detailides. Loo alustab ja lõpetab

rong ning peategelaste eludki kulgevad paralleelselt nagu rööpad. Neid sümboleid ja motiive rõhutavad ka valgusefektid (valguskunstnik Rasmus Rembel).

Eriline Anna Roberta

Üks ilusamaid stseene on teises vaatuses Anna, Vronski ja Karenini trio, mille lõposas kolm peategelast istuvad paralleelselt kulgevates, raudteerööpade meenutavates valgusvihkudes. Samuti on Anna maise teekonna lõpetav rong üksainus ülimalt lihtne, aga erakordselt kõnekas valgusefekt.

Anna Roberta on oma esimeses solistiroolis muljet avaldav. Tantsijast õhkub enesekindlust, lavasarmi ja intelligentsust. Laval

Anna Robertast õhkub enesekindlust, lavasarmi ja intelligentsust.

nähtu erines suuresti minu kujutluste Annast, kes on ebakindel, rahutu, võib-olla isegi labiilne ning heitleb pidevas eneseotsingus. Anna Roberta kehastatud Anna nähtu erines suuresti minu kujutluste Annast, kes on ebakindel, rahutu, võib-olla isegi labiilne ning heitleb pidevas eneseotsingus. Anna Roberta kehastatud Anna

on särav kaunitar, enesekindel, uhke ja väarikas ning samas ka oma ilust ja väärtusest teadlik. Ümbritsev maailm on tema jaoks liiga vanamoodne, konservatiivne ja silmakirjalik. Selline isiksus tekitab nii Anatoli Arhangelski kehastatud Kareninis kui ka Jevgeni Gribi kehastatud Vronskis tugevaid ja äärmuslikke tundeid.

Ilmselt mõjub tugev lavapartner ka teistele sütitavalt. Kuigi Jevgeni Grib on olnud alati rollikäsitusel erakordselt veenev, avab ta seekord endas uusi tahke. Tema Vronski kirg ja armas-

tus Anna vastu on nii intensiivsed, et see jõuab ka publiku tagumiste ridadeni. Grib kasutab ära kogu loomupärase näitlejameisterlikkuse ja artistlikkuse. Ka on Gribil erakordne plastika, tema keha ei allu füüsika- ega anatoomiareeglitele, ja see teebki tema esituse niivõrd kõnekaks. Esitus oli niivõrd mõjus, et esietenduse pealkiri oleks võinud olla samahästi «Aleksei Vronski». Ja stseen, kus Vronski Anna vastu armastuse kaotab, on oma ootamatuse niivõrd järsk ja kõnekas, et Anna hingevalu on lausa füüsiliselt tunda.

Anna abikaasa Aleksei Karenini roll on Anatoli Arhangelski jaoks nagu loodud. Arhangelski on edukalt publikuni toonud mitmedki emotsionaalselt pingestatud ja raskest rollid. Tema Karenin on taas erinev «minu senisest Kareninist». Samas juba mitmendat korda etenduse jooksul tabasin end mõttelt, et Kesleri tõlgendus on väga veenev. Ilmselt olenegi seni mugavalt leppinud raamatukogemusega ning otsinud enda kujutluspiltidele kinnitust.

Minu kujutluste Aleksei Kareninit on väga tugevalt mõjutanud Aleksei Pesegovi loodud ning 2016. aastal Tapa raudteejaamas Aivar Tommingasega nimiosas etendatud «Aleksei Karenin». Tolle lavastuse Aleksei oli vana tasakaalukas mees, keda juhtisid elus eelkõige intellektuaalsed väärtused. Tommingase Aleksei oli noorest, püsimatust ning emotsionaalselt heitlikust abikaasast loomult ja meelelaadilt täiesti erinev, seetõttu ka hingelt sobimatu. Tohtult sümpaatne, kuid

Hetk Marina Kesleri «Anna Kareninast», fotol Anna Roberta (Anna) ja Jevgeni Grib

SIHTASUTUS KULTUURILEHT

AJAKIRJA TEATER.MUUSIKA.KINO PEATOIMETAJA KONKURSS

SA Kultuurileht kuulutab välja konkursi ajakirja Teater.Muusika.Kino peatoimetaja ametikoha täitmiseks kuni viieks aastaks alates 2. jaanuarist 2021. Peatoimetaja töö on ajakirja sisuline ja toimetuse töö korralduslik juhtimine.

Kandideerimise eeldused:

- Eesti kultuuri- ja ajakirjanduselu hea tundmine ja ajakirjandusliku töö kogemus;
- kõrgharidus.

Konkursist osavõtuks palume saada

- avaldus;
- elulookirjeldus;
- haridust tõendava dokumendi koopia;
- ajakirja tulevikuplaan (kuni 3600 tähemärki)

hijjemalt 2020. aasta 15. oktoobriks kella 14 märgusõnaga «TMK» aadressil SA Kultuurileht, Voorimehe 9, 10146 Tallinn või nõutud dokumendid ühes kaustas digiallkirjastatult e-aadressil info@kl.ee.

Täiendav info tel 503 5489.

Eesti muusika nägu saatuslikul koroonaaastal on ka

ÜLEVAADE IA REMMEL muusikakriitik

Festival Eesti muusika päevad 12.–20.09.2020

Kõlasid maailma esiettekanded järgmistelt eesti heliloojatelt: Toivo Tulev, Jüri Reinvere, Timo Steiner, Arash Yazdani, Helena Tulve, Liisa Hirsch, Johanna Kivimägi, Tõnis Leemets, Ekke Västriik, Elo Masing, Mingo Rajandi, Doris Hallmägi ja Jaanus Siniväli

Tänavused Eesti muusika päevad (EMP) olid kammerlikud ja enesesse süüvivad. Aastast aastasse on olnud kõige üleüllus, ürituste teinekord liigagi suur rohkus, seekord aga – less is more, iga ilurassusest hoolega märkav ja hoidev. Milline on Eesti muusika nägu saatuslikul koroonaaastal 2020? Võibolla on see kaldu taas heakõlalise muusika, naturaalse instrumentide, puhaste kooskõlade poole. Ehk ei ole meie aja sõnum enam n-õ teaduslik uurimine, mida on nüüdismuusikas küllaltki palju tehtud. Võibolla peab meie aja muusika jälle kajama kaasa ühiskondliku elu muutustega, tulema tribüünidele, nagu omal ajal tänavuse suurjuubilaari Ludwig van Beethoveni muusika. Samas on muidugi oma tribüün elektroonilisse loomingsusse süvenejatele, ka neid erilisi üritusi oli festivalil mitmeid.

Hea võimalus ülevaateks

Veel üks erisus tänavustel Eesti muusika päevadel oli see, et polnud eriti võimalik kutsuda välisesinejaid. See tõstis pjedestaalile Eesti esitajad, mis oli lausa väga hea! Meil on palju selle muusi-

ka suurepäraseid tundjaid, inspireeritud esinejaid. Klassikaraadio tegi festivali kontsertidest otseülekandeid, kõik need on ka jällekuulamiseks, nii saab tutvuda Eesti muusika praeguse pallega.

Tänavune EMP algas hoopiski Tartust. 2024. aastal, mil Tartu on Euroopa kultuuripealinn, kolib ka festival Tartusse. Tartu toimus sel korral tulevikuheliloojate ülevaatus – konkursi «Noor helilooja» lõppkontsert. Võistluse finaali pääses kaheksa noort heliloojat II teosega. Noorte heliloojate teoste instrumentariumiks oli flööt, viiul, tšello, kitarr ja klaver. Nende pillide raamistikus oli väga huvitav kogeda, milliseid koosseise valiti ja muusikat kujundati. Noored anded tundusid väga lootusrikkad, teosed tõsiselt võetavad ja oskuslikud. Minu jaoks tõusid eriti esile Tartu Elleri kooli õpilase Gregor Kulla kolme teose erilaadsus ja üllatav ideestik. TMKK noormehe Erik

Võibolla on Eesti muusika nägu kaldu taas heakõlalise muusika, naturaalse instrumentide, puhaste kooskõlade poole.

Rauki teose võimsad ülevoolavad heliväljad, G. Otsa muusikakooli õpilase Marilyn Jaeski omapärased sissepoole vaatavad ja vaheldusrikkad kõlakombinatsioonid. Konkursi võitjaks kuulutati Tartu Elleri kooli noormees Kristo Klaus, Age Veeroosi õpilane, kel oli õnnestunud oma tšello ja klaveri loos luua väga terviklik koostus meeldestõõbiva meloodilise materjaliga.

Talinnas olid kontserdid pealkirjastatud numbritega, mis tähistasid ansambli koosseise.

Helena Tulve oma trio esitajate Harry Traksmanni, Leho Karini ja Marrit Ger...

Kontserdil «kolm» esines Duo Obsolote – lauljatar Jaanika Kuusik, oboemängija Riivo Kallasmaa ning Doris Hallmägi (elektroonika). Kavas vaheldusid mõtisklevad ja pühalikuma toonusega teosed, mille hulgas ka vaimulikud rahvaviisid ja nende seaded, autoriks Riho Esko Maimets ulatuslikumate jutustavate ballaadidega. Esiteelisel rahu ja keskendumist lisas kaunis esinemiskoht Pärdi keskuses.

Esile tõusid Helena Tulve varasema perioodi väga tugev teos teravalt selge kujundimaailmaga «silences/larmes», Tõnu Kõrvitsa kaunis rahvaviisilik «Laulan üle merede» ning Pärt Uusbergi naturaalselt ja loomulikult häält ja oboed kasutatav «Unepeegli taga».

Kaks ulatuslikku uudisteost

olid Mingo Rajandi «The Mad Song» ja Doris Hallmägi «You Will Hear Thunder», neile andis kõlalist laiendust elektroonika. Rajandi teoses tõusis esile väga hea dramaturgiataju ning tundlikult ja orgaaniliselt muusikasse pandud Yeatsi ingliskeelne poeesia. Doris Hallmägi teos oli tugeva meeleoluga, kuid jäi ülesehituselt ja arenduselt pisut üheülbaliseks.

Kontsert «viis» teostas EMPile võrdlemisi ebaharilikku projekti, kus Püha Vaimu kiriku keskaegses õhustikus löid Märta Matis Lill ja Jan Kaus ajalukku tagasimineva müstilise õhkkonna. Puhkpillikvintett Estica muusikaesituste ja Jan Kausi jutustustega taaselustusid Tallinnaga seotud legendid ja püha Elisabethiga seotud lood (püha Elisabeth on ka Püha Vaimu kiriku kaitsepühak).

Festivali üks tippe oli nii kava valiku kui esituse poolest ansambli Anna-Liisa Eller (kannel) – Taavi Kerikmäe

Uuenenud Koidula Muuseum

Avatud alates 22. septembrist!

J. V. Jannseni 37, Pärnu | T-P 10-17
parnumuuseum.ee/koidulamuseum

PÄRNU MUUSEUM
11 000 AASTAT AJALUGU